

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПАЗАРНО ПОЗНАВАЊЕ НА СТОКИТЕ

IV година

ЕКОНОМСКО - ПРАВНА И ТРГОВСКА СТРУКА

техничар за трговија и маркетинг

Скопје, 2003 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1 Назив на наставниот предмет: ПАЗАРНО ПОЗНАВАЊЕ НА СТОКИТЕ

1.2 Образовен профил и струка

1.2.1 Образовен профил: техничар за трговија и маркетинг

1.2.2 Струка: економско - правна и трговска

1.3 Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1 Предмет карактеристичен на образовниот предмет

1.4 Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1 Четврта

1.5 Број на часови на наставниот предмет

1.5.1 Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2 Број на часови годишно: 66 часа

1.6 Статус на наставниот предмет

1.6.1 Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставата по наставниот предмет пазарно познавање на стоките е учениците да ги прошират и надградат стручно-теоретските знаења и вештини за производот и управувањето со производот, да ги дополнат претходно стекнатите знаења за списокот на производи што го познаваат и нивните карактеристики, методите за утврдување на нивниот квалитет, стандарди, асортиман, начини на амбалажирање, складирање и транспорт.

Од општата цел на наставниот предмет пазарно познавање на стоките, произлегуваат следниве посредни цели:

- ученикот да ги познава производите и управувањето со производите од следните стопански гранки: производи на електроиндустрија, производи на дрвна индустрија, производи на текстилна индустрија, производи од кожа, производи на прехранбена индустрија, вклучително и стоки за уживање - селективно;
- да ги разликува видовите на производи од секоја од горенаведените индустриски гранки;
- да го разбере значењето на стандардите и квалитетот на производите;
- да го согледа значењето на стоките од горенаведените индустриски гранки за стопанството и секојдневниот живот (во потесна и поширока смисла);
- да ја сфати намената и значењето на производите од горенаведените индустриски гранки;
- да го објаснува и проценува квалитетот на производите;
- да ги разбере значењето на производството на овие производи како надградба на стопанството;
- да ги разликува нормативите на манипулација со овие производи;
- да соработува во група;
- да го согледа значењето на тимската работа за постигнување на успех во работењето;

-да развива чувство за навик за стручно, професионално и одговорно извршување на работите и работните задачи од доменот на струката.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини од наставниот предмет пазарно познавање на стоките, односно за постигнување на поставените цели потребни се претходни знаења стекнати од наставните предмети: основи на бизнисот за I и II година, трговија и трговско работење за II и III и пазарно познавање на стоките од III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1 Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. Производи од електроиндустријата	12	<ul style="list-style-type: none">- Ученикот да го разбере значењето на стоките од електроиндустрија за целокупното стопанство- да сфати дека нивното производство обезбедува економичност во другите дејности на стопанството (на пример, во градежништвото, комуникации, пренос, производство на храна, метали, текстилни други стоки)- да ги разликува видовите, карактеристиките и намената на одделните производи- да ги согледа предностите на богат асортиман на производите на електроиндустријата	<p>Се презентираат примероци и слики од кои ученикот ќе се запознае со различните видови производи.</p> <p>Се запознаваат учениците со поимите што се специфични за оваа област, а се неопходни за презентација на производите (отпор, специфичен отпор, дијалектричка константа, моќност и друго.)</p> <p>Се објаснуваат нивните карактеристики, намена и можности.</p>	<i>1.Пазарно познавање на стоките од III година.</i>

		<p>- да ги сфати ИСО стандардите за стоките од електроиндустријата</p> <p>- да го просудува самостојно квалитетот и специфичностите на стоките врз база на декларирани податоци</p> <p>- да ги презентира поедините производи, вршејќи компарирање</p> <p>- да ги класифицира производите од електроиндустријата на електропроводници што се разликуваат според:</p> <p>а. материјалот од кој се направени (од Аг, Цу, Ал и други),</p> <p>б. преносна моќ</p> <p>в. специфичен отпор</p> <p>г. неметални проводници (Си-Ц, графит, електролитни раствори)</p> <p>- да ги разликува изолаторите според материјалот од кои се направени (порцелански,</p>	<p>Се информираат учениците за последиците од дефектите и постапката ако тие настанат.</p> <p>Се поттикнува дискусија со учениците за употреата на современите производи, полупроизводи, помошни материјали и готови производи на електро индустрија.</p> <p>Се презентира и објаснува значењето на дизајнот и богатиот асортиман на</p>	
--	--	--	--	--

	<p>мармерни, гумени, од смоли, стакло, пластика, азбест)</p> <p>- да ги идентификува помошните материјали (материјали за електрични контакти, за термички елементи, акумулатори, фото ќелии)</p> <p>- да ги разликува материјалите за флуоросцентни производи (електрични кабли – воздушни “голи”, изолирани, инсталациони материјали)</p> <p>- да ги класифицира материјалите за внатрешни инсталации (основни и помошни материјали)</p> <p>- да ги идентификува електричните машини</p> <p>а) електромотори (еднонасочни, симхрони, асинхрони, наизменични)</p> <p>б) електротермички апарати (печки, шпорети, греачи за воздух и вода, разладни уреди, инструменти и броила)</p> <p>- да ги разликува видовите</p>	<p>производите.</p> <p>Се организира посета на саем.</p>	
--	---	--	--

		<p>електронски апарати:</p> <p>а)аудио-визуелни апарати</p> <p>б)телевизиски приемници</p> <p>в)музички системи</p> <p>г)компјутери</p> <p>д)калкулатори</p> <p>ѓ)телефони</p>		
2.Производи на дрвната индустрија	10	<p>- да го разбере значењето на производите на дрвната индустрија за стопанството</p> <p>- да сфати дека квалитетот на производите на дрвната индустрија обезбедува економичност во другите дејности на стопанството (на пример, во градежништвото)</p> <p>- да ги идентификува условите што ќе обезбедат заштита на квалитетот на производите на дрвната индустрија</p> <p>- да се запознае со карактеристиките и намената на поединци производи како што се: основни суровински материјали,</p>	<p>Се презентираат примероци со кои ученикот ќе се запознае со различните видови на дрвната индустрија.</p> <p>Се објаснува нивната намена, карактеристики и можности за супституција.</p> <p>Се води насочена дискусија за еколошките аспекти на супституцијата (делумна и потполна).</p>	<i>1.Пазарно познавање на стоките од III година.</i>

		<p>помошни средства, дрвовина и целулоза, полупроизводи и финални стоки</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги согледа предностите на богат асортиман на производите на дрвната индустрија - да ги разликува видовите хартија - да се информира за методите за оценување на квалитет на хартијата - да ги сфати ИСО стандардите и потребата за нивно прилагодување на нашите услови - да го оценува самостојно квалитетот на овие производи врз основа на податоците од декларацијата - да врши самостојни мерења и испитувања (на пример, мерења на граматура, испитување впивливост на бои). 	<p>Се мотивираат учениците да користат материјални податоци од Интернет (на пример програмата на “АПОЛО” проектот на синтетска хартија).</p> <p>Се информираат учениците за последиците од дефектите кај производите на дрвната индустрија.</p> <p>Се поттикнува критичка дискусија со учениците за употреба на современи суровини, полупроизводи и помошни материјали.</p> <p>Се презентира и објаснува значењето на дизајнот и богатиот асортиман на производите на дрвната</p>	
--	--	--	--	--

			<p>индустријата.</p> <p>Се организира посета на саем на производи на дрвна индустрија.</p>	
3.Производи на текстилната индустрија	12	<ul style="list-style-type: none"> - да го разбере значењето на производството на текстилната стока како надградба на стопанството (лесна индустрија), - да се информира за пошироката стопанска важност на производите на текстилната индустрија - да ги согледа еколошките аспекти на работењето со текстилни стоки - да се запознае со дизајнот и амбалажата на текстилната стока - да ја сфати неопходноста од познавање на стандардите за текстилни производи, нивната амбалажа, складирање и транспорт - да ги разликува посебните видови текстилни производи, класирани според степенот на обработка: 	<p>Се објаснува значењето на лесната индустрија (во смисла на текстилна), за степенот на развој и индустрализација на нашата земја.</p> <p>Се дискутира за економското значење на текстилното производство.</p> <p>Се објаснуваат еколошките аспекти (собирање користен текстил) со поента на можности за рециклирање.</p> <p>Се образложуваат</p>	<p><i>1.Пазарно познавање на стоките од ИИИ година.</i></p> <p><i>2.Економија за ИИИ и ИВ година.</i></p>

	<p>а) текстилни влакна</p> <p>б) преѓа</p> <p>в) ткаенини</p> <p>г) готови текстилни производи.</p> <p>- да се запознае со својствата и намената на стоките од сите четири групи посебно</p> <p>- да ги разликува текстилните влакна според потеклото</p> <p>- да ги идентификува природните влакна од растително потекло: (памук, лен, коноп и јута)</p> <p>- да ги класифицира природните влакна од животинско потекло: (волна и свила)</p> <p>- да ги објасни карактеристиките на вештачките влакна, влакната од природни полимери и влакната од синтетски полимери</p> <p>- да ги опише карактеристиките на текстилните влакна што го определуваат квалитетот (рандман)</p> <p>- да го оценува квалитетот според</p>	<p>последниците од нестручно амбалажирање, складирање и транспортирање на текстилната стока.</p> <p>Се подготвуваат репрезентативни примероци на различни видови влакна, по степен на обработка и квалитет.</p> <p>Се организира посматрање под микроскоп на подготвените примероци.</p> <p>Се изведуваат обиди да се покажат различните карактеристики на текстилните влакна.</p> <p>Се презентираат шеми и</p>	
--	--	--	--

		<p>декларираните карактеристики (теџ)</p> <p>- да врши самостојно презентирање на квалитетот.</p>	<p>слики на различните методи на обработка и доработка на текстилот.</p> <p>Се истакнува намената и постигнувањата на индустријата во супституцијата на поединечните видови текстилни влакна.</p> <p>Се објаснува потребата од заштитни мерки при складирање и транспорт на текстил.</p> <p>Се мотивираат учениците да преземаат самостојно истражување за иновациите на полето на текстилната индустрија, заштита и зголемувањето на квалитетот.</p>	
--	--	---	---	--

			<p>Се организира посета на саем на текстилни стоки.</p> <p>Се изработуваат збирки на различни видови текстил преку групна работа на учениците.</p>	
--	--	--	--	--

4.Производи од кожа	6	<p>- да се запознае со поимите сурова и штавена кожа.</p> <p>- да се информира за разликата во квалитетот на производите од кожа зависно од начинот на обработка и доработка</p> <p>- да го сфати значењето на супституцијата на кожата од</p>	<p>Се презентираат скици и шеми на сурова, штавена кожа и различни супститути</p> <p>Се дискутира за карактеристиките на различните производи од кожа зависно од</p>	<i>1.Пазарно познавање на стоките од III година.</i>
----------------------------	----------	--	--	--

		<p>еколошки и економски аспект</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува различните видови кожа зависно од потеклото, обработката, намената и квалитетот. - да ги препознава симболите во ИСО стандардите за различни степени на квалитет на кожа - да се запознае со намената на различните видови кожа - да го објасни квалитетот според декларираниите особини. - да го проценува квалитетот самостојно вршејќи едноставни проби. - да го споредува квалитетот според доработката - да се запознае како се пакуваат готовите кожи според вид и големина. - да се информира како се продава готовата кожа според видот. 	<p>потеклото, степенот на обработка и доработка</p> <p>Се подготвуваат репрезентативни примероци на производи од различни видови кожа и нивни супститути.</p> <p>Се дискутира со учениците за можните грешки при оценката на квалитетот и карактеристиките што “заведуваат”</p> <p>Се укажува на неопходноста од супституирање на кожата како “текстилен материјал” од хумани и еколошки причини.</p>	
--	--	--	---	--

<p>5.Производи од прехранбена индустрија</p>	<p>18</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да го разбере значењето на производството на прехранбени индустриски стоки како надградба во стопанството (лесна индустрија) и функционалната поврзаност со други индустриски гранки - да се информира за економската важност на производите од прехранбената индустрија - да го сфати значењето, составот и хранливата вредност на прехранбените артикли - да се запознае со условите за складирање, амбалажа и транспорт на прехранбената стока како услов за сочуввање на квалитетот - да ја сфати неопходноста од познавање на ИСО стандардите за прехранбени производи - да ги разбере критериумите за оценување на квалитетот на 	<p>Се објаснува значењето на лесната индустрија, а посебно на хемиската.</p> <p>Се дискутира (користејќи ги знаењата на ученицата) за економската и социјала важност на индустриските прехранбени производи.</p> <p>Се објаснуваат и последиците од нестручно работење со прехранбената стока при производство, транспорт, складирање, и амбалажирање.</p> <p>Се презентираат примероци на декларации од различни типови производи</p>	<p><i>1.Пазарно познавање на стоките од III година.</i></p>

		<p>прехранбените производи</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги идентификува причините за расипување на храната - да се запознае со методите за конзервирање - да ги користи современите начини на означување на методите за означување на методите за конзервирање - да ги класифицира посебните видови прехранбени производи според потеклото - да ги разликува прехранбените производи од растително потекло (жито, полупроизводи од жито, варива, овошје и зеленчук, шеќер) - да ги разликува прехранбените производи од растително потекло и животинско (маснотии) - да ги класифицира прехранбените производи од животинско потекло (месо, риби, млеко) - да ги сфати посебните 	<p>Се изведуваат обиди за да се објаснат едноставните начини за испитување на квалитетот (одредување на влажност, процент на исправни зрна, хектолитарска тежина, посматрање под микроскоп).</p> <p>Се истакнува значењето на “инстант” производите како исклучиво индустриски производ, за современото домаќинство.</p> <p>Се објаснува потребата од заштита на квалитетот на прехранбените производи.</p> <p>Се поттикнува самостојно истражување за</p>	
--	--	--	--	--

		<p>нормативи за управување со овие производи</p>	<p>квалитетот на прехранбената стока и иновациите кои се вршат во оваа област во светски рамки.</p> <p>Се организираат учениците во групи да преземаат испитувања, да вршат консултирање на јавното мислење и презентација на тој материјал за одреден вид стока.</p> <p>Се дискутира по самостојно изработени проекти на тема: здрава храна, диетална исхрана, храната во функција на медицински третман и слично, по слободен избор.</p>	
--	--	--	--	--

<p>6. Стоки за уживање</p>	<p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> - да се информира за селективноста на стоките за уживање на штетни и нештетни производи по здравјето на луѓето - да го разбере потеклото на различните пијалоци и поделбата на истите што според тоа се врши - да ги разликува видовите (пиво, вино, дестилирани алкохолни пијалаци, безалкохолни пијалаци, кафе, какао, чај) - да се запознае со карактеристиките на преработките на кафето и какаото. - да го објасни квалитетот според декларациите особини и намена - да се информира за специфичните ознаки кај виното (“суво” и “буке”) - да ја сфати потребата од посебен начин и услови за амбалажа, транспорт и складирање (вино, пиво) - да ги разбере последиците од 	<p>Се дискутира за карактеристиките на различните пијалаци, зависно од начинот на производство, процент на алкохол, потекло и употреба.</p> <p>Се презентираат репрезентативни декларации на различни стоки.</p> <p>Се запознаваат учениците со вистинското дејство на чајот, кафето, какаото, тутунот, како и на други наркотични стоки (само со споменување)</p> <p>Се објаснува и дискутира со учениците за последиците од стекнатата зависност при што се води насочена</p>	<p><i>1. Пазарно познавање на стоките од III година.</i></p>
-----------------------------------	-----------------	--	---	--

		<p>прекумерно користење на стоките за уживање.</p>	<p>дискусија со учениците за потребата од развивање на негативен став за прекумерното уживање на овие стоки.</p> <p>Се организира тимска работа на проекти за зависност од наркотици, последици и борба за ослободување од зависноста.</p> <p>Се насочува и следи работата на тимовите.</p> <p>Се насочуваат учениците кон соодветна литература за зависност од наркотични производи.</p> <p>Се воспоставува врска и соработка со “Канцеларија за борба против</p>	
--	--	--	--	--

			<p>зависност” (ако училиштето ја има) или друго стручно лице што работи на тоа поле, со цел да му се побуди интерес за борба против користењето на штетните стоки за уживање. Исто така, се дискутира со учениците за можностите на потесната и пошироката заедница за ангажирање на овој план.</p> <p>Се информираат учениците за различните “тревки”- сурогати од нашето поднебје.</p> <p>Се дискутира по презентираниите проекти.</p>	
--	--	--	--	--

4.2 Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет пазарно познавање на стоките,согласно поставените цели на наставниот предмет,како основни наставни методи ќе се користат: водење на насочена дискусија,решавање на проблеми и симулирани случаи,изготвување на мали проекти,учење преку сопствено откривање,независни задачи,компјутерска симулација,играње на улоги и др.

Активности на ученикот:да учи независно и во група,да набљудува,да слуша,да применува,да открива односи,да пишува извештаи,да презентира,да работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се однесуваат на организација на наставата,давање инструкции за работа,поттикнување на дискусии,објаснување,поставување прашања,оценување и поттикнување на самооценување од страна на учениците,симулирање на процеси и реални ситуации,презентирање,правење забелешки,организирање и водење проекти,организирање посети на трговски друштва,организации и институции.

4.3 Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет пазарно познавање на стоките се изведува преку теоретска настава во училиница каде што учениците ќе стекнуваат пред се когнитивни и афективни компетенции,преку организирани посети на трговски друштва и институции,организиран информативни средби,разговори и дискусии со претставници - стручни лица од практиката,во училиштето или во институциите и трговските друштва,со цел да се интегрираат знаењата и домашни задачи,кои можат да се изведуваат дома и во училиштето.

Образовните активности по предметот пазарно познавање на стоките,се организира во две полугодија,четири тимесечја и неделен распоред на часовите.

4.4 Наставни средства и помагала

За успешна реализација на целите на наставниот предмет пазарно познавање на стоките, потребно е да се користи: графоскоп, графофолии, ТВ, видеорикордер, видеоленти, компјутер и компјутерска опрема, Интернет, стручни списанија, публикации, рекламен материјал, табла, и сл. согласно Нормативот.

Како учебници и учебни помагала, препорачливо е да се користат учебници за овој наставен предмет наменети за средното образование, наставни помошни материјали, стручни литература, списанија и друго.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено - преку тестови на знаења, писмените извештаи за реализирани активности на учениците, креативноста, постигнувањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажан интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година, учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годисни оценки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1 Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да поседува способност за професионално и педагошко самообразување; да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес; да е комуникативен и креативен.

6.2 Стандард за наставен кадар

1. Завршени студии по технологија VII-1, со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

2. Завршени студии по економија VII-1 (насоки: надворешна трговија и маркетинг), со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка.

6.3 Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на наставната по предметот пазарно познавање на стоките, ќе се користи училишната, опремена со наставни средства, помагала и опрема согласно Нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1 Датум на изработка: мај 2003 година

7.2 Состав на работната група:

1. Снежана Димовска, советник, раководител, Биро за развој на образованието, Скопје
2. Д-р Димитар Граматков, редовен професор, член, Економски факултет, Скопје
3. Снежана Коевска, наставник, член, ДСЕПУ “Васил Антевски-Дрен”, Скопје
4. Искра стојанова, шеф на подготовка на производството, член, “Хемтекс”, Скопје

7.3 ДАТУМ НА ПРЕВЗЕМАЊЕ: мај 2008

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2003 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по пазарно познавање на стоките ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4206/1 од 14.07.2003 година.